

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle tieliikenteen ammattipätevyysdirektiivin ja ajokorttidirektiivin muutosten täytäntöönpanoa koskeviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle tieliikenteen ammattipätevyysdirektiivin ja ajokorttidirektiivin muutosten täytäntöönpanoa koskeviksi laeiksi (HE 50/2020 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Saara Louko, liikenne- ja viestintäministeriö (etäkuuleminen)
- ylitarkastaja Monika Mutanen, liikenne- ja viestintäministeriö (etäkuuleminen)

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- oikeusministeriö
- puolustusministeriö
- opetus- ja kulttuuriministeriö
- tietosuojavaltuutetun toimisto
- Poliisihallitus
- Pääesikunta
- Opetushallitus
- Liikenne- ja viestintävirasto
- Datadrivers Oy
- Suomen Ammattiliikenne Akatemia Oy
- Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry
- Autoalan Keskusliitto ry
- Autoliikenteen Työnantajaliitto ry
- Liikenneturva
- Liikenneturvallisuuden erityisasiantuntijat ry
- Liikenteen turvallisuuskouluttajat ry
- Linja-autoliitto
- Suomen Autokoululiitto ry
- Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2020 vp

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotettavilla laeilla liikenteen palveluista annetun lain ja ajokorttilain muuttamisesta pantaisiin täytäntöön maanteiden tavara- ja henkilöliikenteeseen tarkoitettujen tiettyjen ajoneuvojen kuljettajien perustason ammattipätevyydestä ja jatkokoulutuksesta annetun direktiivin 2003/59/EY ja ajokorteista annetun direktiivin 2006/126/EY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/645. Lisäksi ajokorttilakiin tehtäisiin täsmennys siitä, että unenaikaiset epileptiset kohtaukset olisivat ryhmän 1 ajokortin terveysvaatimusten täyttymisen esteenä. Ajokorttilakiin ja liikenteen palveluista annettuun lakiin tehtäisiin lisäksi eräitä teknisluonteisia muutoksia.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan pääosin voimaan 23.5.2020.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta ehdottaa lakiehdotusten hyväksymistä muutettuina.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

28 §. Poikkeukset kuorma- ja linja-autonkuljettajan ammattipätevyysvaatimuksesta.

Asiantuntijakuulemisessa valiokunnan huomiota on kiinnitetty päätoimisuuden määritelmään, jota on pidetty epäonnistuneena. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että direktiivin (EU) 2018/645 johdanto-osan mukaan ajoneuvon kuljettamisen ei yleensä katsota olevan kuljettajan päätoimi silloin, kun siihen käytetään vähemmän kuin 30 prosenttia säännöllisestä kuukausittaisesta työajasta. Säännöksessä päätoimisuudella tarkoitettaisiin direktiivin mukaista määritelmää päätoimisuudesta.

Liikenne- ja viestintäministeriön ja Poliisihallituksen mukaan valvonta tapahtuu tavallisesti niin, että poliisi selvittää tilannetta puhuttelemalla kuljettajaa ja tekemällä havainnot esimerkiksi auton kyydissä olevista tavaroista. Keskeistä on kuljettajan kertomus toimenkuvastaan, ajon tarkoituksesta ja määränpästä. Jos kertomus ei ole poliisin mielestä uskottava tai johdonmukainen, voi poliisi selvittää asiaa jälkikäteen ilman esitutkintaa pyytämällä esimerkiksi verottajalta tiedon kuljettajan veroilmoituksessaan ilmoittamasta ammatista. Tarvittaessa kuljettajaa kuullaan myöhemmin uudestaan. Poliisi tekee arvion siitä, onko kyse ammattipätevyyspoikkeuksen piiriin kuuluvasta toiminnasta, ja useimmissa tilanteissa arvio ei perustu työajan prosentuaaliseen tarkasteluun, vaan kyse on poliisin kokonaisarviosta.

Direktiivi määrittelee seurantajaksoksi kuukausittaisen työajan. Saadun selvityksen perusteella poliisi kuitenkin tarkastelee käytännössä tilannetta useamman kuukauden ajalta. Seurantajakso

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2020 vp

voi olla 2—4 kuukautta ja joissakin tilanteissa jopa kuusi kuukautta. Poliisi selvittää, onko työtehtävä muuttunut, ja jos kyse on ammattipätevyyttä edellyttävästä tehtävästä, selvittää, milloin tehtävä on alkanut. Tarvittaessa poliisi tarkistaa kuljettajan antamat tiedot työnantajalta.

Saadun selvityksen mukaan nykyinen menettely, jossa ammattipätevyyspoikkeusten valvonta perustuu poliisin kokonaisarvioon, on koettu toimivaksi. Päätoimisuuden määritelmä on annettu hallituksen esityksen perusteluissa helpottamaan lain tulkintaa, ja koska poliisin valvonnassa seurantajakso voi olla kuukautta pidempi, on liikenne- ja viestintäministeriön mukaan selkeämpää, ettei direktiivin määritelmää lisätä säännökseen. Koska kokonaisharkintaan perustuva poliisin käytäntö on koettu käytännössä hyvin toimivaksi ja tulkintatilanteet ovat hyvin erilaisia, valiokunta ei näe tarkoituksenmukaiseksi täsmentää säännöstä säätämällä tietyistä poliisin harkintaa sitovasta tarkasteluajanjaksosta.

Valiokunta painottaa kuitenkin, että tulee tarkoin seurata säännöksen toimivuutta ja tarvittaessa on ryhdyttävä toimiin määritelmän täsmentämiseksi. Tämän vuoksi valiokunta esittää hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa tarkkaan kuorma- ja linja-autonkuljettajien ammattipätevyyksiä koskevien poikkeusten toimivuutta ja säännösten valvontaa varmistuen niiden käytännön toimivuuden sekä ryhtyy tarvittaessa toimiin poikkeusten täsmentämiseksi.

Tämän lisäksi valiokunta on liikenne- ja viestintäministeriön huomautuksen johdosta tehnyt täsmennyksen pykälän 9 momenttiin.

29 §. Kuorma- ja linja-autonkuljettajan perustason ammattipätevyys. Asiantuntijakuulemisessa on laajalti vastustettu lisäystä, jolla Liikenne- ja viestintävirastolle annettaisiin määräyksenantovaltuus perustason ammattipätevyyskoulutukseen sisältyvän kokeen sisällöstä ja sen käytännön toteutuksesta.

Liikenne- ja viestintäministeriön selvityksen mukaan tarkoituksena on, että määräyksenantovaltuus koskisi vain Liikenne- ja viestintäviraston hallinnoimia ja sen toimivaltaan kuuluvia kokeita, jotka järjestetään palveluntuottajan (nykyisin Ajovarma Oy) toimesta. Tämän vuoksi valiokunta on päättänyt täsmentää määräyksenantovaltuutta koskemaan vain Liikenne- ja viestintäviraston hallinnoimia ja sen toimivaltaan kuuluvia kokeita, jotta ei synny virheellistä tulkintaa, että valtuus koskisi opetus- ja kulttuuriministeriön tai Puolustusvoimien järjestämiä kokeita.

38 §. Kuorma- ja linja-autonkuljettajan ammattipätevyyttä koskevien asiakirjojen säilyttäminen. Ajokorttidirektiivin (2006/126/EY) liitteessä III säädetään moottoriajoneuvon kuljettamiseen vaadittavista fyysisistä ja henkistä suorituskykyä koskevista vaatimuksista. Liitteen kohdassa 5 säädetään, että jäsenvaltiot voivat asettaa ajokortin antamiselle ja sen myöhemmälle uudistamiselle kyseisen liitteen vaatimuksia ankarampia vaatimuksia. Ajokorttidirektiivin muutosdirektiivin (2009/113/EY) johdanto-osassa todetaan niin ikään, että jäsenvaltiot voivat asettaa eurooppalaisia vähimmäisvaatimuksia ankarampia vaatimuksia. Ajokorttidirektiivin liitteessä III epileptiset kohtaukset luokitellaan vakavaksi vaaraksi liikenneturvallisuudelle. Direktiivin mukaisesti viranomaisen on päätettävä epilepsian vakavuudesta, kliinisestä muodosta ja etenemis-

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2020 vp

tä sekä saadusta hoidosta ja sen tuloksista, kun harkitaan sitä, voidaanko ajokortti antaa tai uudistaa.

Valiokunnan huomiota on kiinnitetty terveydentilaa koskevan tiedon käsittelyn oikeusperustaan. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan oikeusperustana on tietosuojasetuksen 9 artiklan 2 kohdan g-alakohta: käsittely on tarpeen tärkeää yleistä etua koskevasta syystä jäsenvaltion lainsäädännön nojalla.

Liikenneturvallisuutta voidaan pitää tärkeänä yleisenä etuna. Suomessa epilepsiaa hoitavien neurologian erikoislääkäreiden ja liikennelääketieteen asiantuntijoiden kesken vallitsee laaja yksimielisyys siitä, että myös yöaikaiset epileptiset kohtaukset ovat suuri riski kuljettajan ajokyvyille ja turvalliselle liikkumiselle.

Aiemmin asiasta on ohjeistettu Liikenne- ja viestintäviraston terveydenhuollon ammattilaisille suunnatuissa Ajoterveysohjeissa, mutta sääntely on tarpeen tuoda lain tasolle. Asian nostaminen säädösten tasolle varmistaa kansalaisten yhdenvertaisen kohtelun epilepsian ja ajo-oikeuden välisten arvioiden suhteen.

2. Laki ajokorttilain muuttamisesta

2 §. Soveltamisalan rajaus. Uusi tieliikennelaki (729/2018) on tullut voimaan 1. päivänä kesäkuuta 2020. Tämän vuoksi valiokunta on korjannut lakiviitteen koskemaan uutta tieliikennelakia.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Liikenne- ja viestintävaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 50/2020 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hyväksyy yhden lausuman. (Valiokunnan lausumaehdotus)

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2020 vp

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 28, 29, 34 ja 38 §,
sellaisina kuin ne ovat laissa 371/2019, seuraavasti:

28 §

Poikkeukset kuorma- ja linja-autonkuljettajan ammattipätevyysvaatimuksesta

Kuljettajalta ei vaadita ammattipätevyyttä, jos:

- 1) ajoneuvon suurin sallittu rakenteellinen nopeus on enintään 45 kilometriä tunnissa;
- 2) ajoneuvo on poliisin, pelastustoimen tai pelastusalan koulutuksesta vastaavan oppilaitoksen, ensihoitopalvelun, Puolustusvoimien, Tullin tai Rajavartiolaitoksen käytössä niiden tehtäviin liittyvissä kuljetuksissa;
- 3) ajoneuvon kuljettaminen ei ole kuljettajan päätehtävä ja ajoneuvoa koeajetaan tai siirretään korjaamisen, huoltamisen tai katsastamisen yhteydessä, siirretään varikkoalueella pesun, siivouksen tai tankkauksen yhteydessä, siirretään ajoneuvojen myynti- ja markkinointitapahtumiin tai myyntipisteiden välillä, koeajetaan ajoneuvon parantamiseksi teknisesti taikka koeajetaan uusi tai muunnettu ajoneuvo ennen ajoneuvon liikenteeseen hyväksymistä;
- 4) ajoneuvoa käytetään kiireellisessä hätätilanteessa pelastustarkoituksiin poliisin, pelastusviranomaisen, Tullin tai Rajavartiolaitoksen määräyksen perusteella;
- 5) ajoneuvoa käytetään ajo-oikeuden tai tässä laissa tarkoitetun perustason ammattipätevyyden tai jatkokoulutuksen saamiseksi
 - a) ajo-opetuksessa eikä ajoneuvoa käytetä kaupallisessa tavara- tai henkilöliikenteessä,
 - b) lisäajo-opetuksessa työpaikalla järjestettävän koulutuksen aikana ja kuljettajan seurassa on henkilö, jolla on ajoneuvon kuljettamisen edellyttämä voimassa oleva ammattipätevyys, tai kyseisen ajoneuvoluokan ajo-opettaja;
- 6) ajoneuvoa käytetään yksityisesti muihin tavarakuljetuksiin kuin kaupallisiin tavarakuljetuksiin;
- 7) D1-luokan ajo-oikeudella kuljettettavaa linja-autoa, joka on suunniteltu ja valmistettu kuljettamaan kuljettajan lisäksi enintään 16 henkilöä, käytetään yksityisesti muihin kuin kaupallisiin henkilökuljetuksiin, jotka suoritetaan kuljettajan kanssa samassa taloudessa asuvien ja enintään kolmen muun henkilön kuljettamiseksi, ja linja-auto on kuljettajan tai hänen kanssaan samassa taloudessa asuvan henkilön omistuksessa, taikka muuta linja-autoa käytetään yksityisesti muihin

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2020 vp

kuin kaupallisiin henkilökuljetuksiin, jotka suoritetaan kuljettajan kanssa samassa taloudessa asuvien kuljettamiseksi ja linja-auto on heistä jonkun omistuksessa;

8) ajoneuvolla kuljetetaan materiaaleja, koneita tai laitteita, joita kuljettaja käyttää työssään, ja kuljettajan pääasiallisena tehtävänä ei ole ajoneuvon kuljettaminen taikka ajoneuvolla kuljetetaan vähäisessä määrin omia tuotteita, joita kuljettaja myy tietyssä paikassa edellyttäen, että pääasiallisena tehtävänä ei ole ajoneuvon kuljettaminen; taikka

9) ajoneuvoa käytetään maanviljelyä, puutarhaviljelyä, metsätaloutta, kotieläintaloutta tai kalastusta harjoittavan yrityksen omien tuotteiden kuljettamiseen yrityksen käytössä olevalla ajoneuvolla, ja ajoneuvon kuljettaminen ei ole osa kuljettajan pätehtävää eikä ajoneuvoa kuljeteta yli 100 kilometrin etäisyydellä yrityksen kotipaikasta.

29 §

Kuorma- ja linja-autonkuljettajan perustason ammattipätevyys

Ammattipätevyys saavutetaan suorittamalla kuljetusmuotoa vastaava perustason ammattipätevyyskoulutus ja siihen sisältyvä teoriakoe tai perustason ammattipätevyyskoe. Ammattipätevyys saadaan viideksi vuodeksi ja sitä voidaan jatkaa jatkokoulutuksella viideksi vuodeksi kerrallaan. Perustason ammattipätevyuden suorittamista ei vaadita siltä, johon kuljetusmuotoa vastaavan ajokortin myöntämisen ajankohdan perusteella voidaan soveltaa maanteiden tavara- ja henkilöliikenteeseen tarkoitettujen tiettyjen ajoneuvojen kuljettajien perustason ammattipätevyydestä ja jatkokoulutuksesta, neuvoston asetuksen (ETY) 3820/85 ja neuvoston direktiivin 91/439/ETY muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 76/914/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/59/EY, jäljempänä *tieliikenteen ammattipätevyysdirektiivi*, 4 artiklan säännöksiä saavutetuista oikeuksista.

Perustason ammattipätevyyteen sisältyvät oppiaineet ja niiden tavoitteet on lueteltu tieliikenteen ammattipätevyysdirektiivin liitteen I jaksossa 1. Ne sisältävät perustiedot kuljettajana toimimisen vaatimuksista, kuljettajan, kuljetusten ja liikenteen turvallisuuteen vaikuttavista seikoista sekä hyvästä ammatin hoitamisesta ajoneuvoa kuljetettaessa ja muissa kuljettajan tehtävissä. Perustason ammattipätevyys suoritetaan erikseen kuorma-auton- tai linja-autonkuljettajana toimimista varten ja siinä voidaan lukea hyväksi muuta Euroopan unionin lainsäädännössä vaadittua koulutusta.

Linja-autonkuljettajien perustason ammattipätevyuden suorittamisen yhteydessä toteutetaan myös matkustajien oikeuksista linja-autoliikenteessä sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 181/2011, jäljempänä *EU:n linja-autoliikenteen matkustajien oikeuksia koskeva asetus*, 16 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettu vammaisuuteen liittyvää tietoisuutta lisäävä koulutus.

Perustason ammattipätevyys on saavutettava tämän lain mukaisesti, jos ajokorteista annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2006/126/EY tarkoitettu vakinainen asuinpaikka on Suomessa. Kuljettajan, joka on muun maan kansalainen ja joka on työsuhteessa ETA-valtioon sijoittautuneeseen yritykseen tai jota ETA-valtioon sijoittautunut yritys käyttää kuljettajana, on saavutettava perustason ammattipätevyys tämän lain mukaisesti, jos hän työskentelee Suomessa sijaitsevan yrityksen palveluksessa tai hänelle on myönnetty työ lupa Suomessa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitettun perustason ammattipätevyuden sisällöstä sekä 1 momentissa tarkoitetuista saavutetuista oikeuksista, 2 momentissa tarkoitettun muun koulutuksen hyväksi lukemisesta ja 3 momentissa tarkoite-

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2020 vp

tun koulutuksen toteutuksesta. Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä **sen toimivaltaan kuuluvan ja sen hallinnoiman** perustason ammattipätevyyskoulutukseen sisältyvän kokeen sisällöstä ja sen käytännön toteutuksesta.

34 §

Kuorma- ja linja-autonkuljettajan jatkokoulutus

Ammattipätevyuden ylläpitämiseksi ja täydentämiseksi tai uudelleen voimaan saattamiseksi kuljettajan on suoritettava jatkokoulutus. Jatkokoulutus koskee myös kuljettajia, joilta 29 §:n 1 momentissa tarkoitettujen saavutettujen oikeuksien perusteella ei vaadita perustason ammattipätevyuden suorittamista. Jatkokoulutukseen on sisällytettävä opetusta kuljettajan tehtävän kannalta keskeisissä perustason ammattipätevyuden oppiaineissa sekä turvallisesta, taloudellisesta ja ympäristöystävällisestä ajotavasta. Jatkokoulutukseen voidaan lukea hyväksi muuta Euroopan unionin lainsäädännössä vaadittua koulutusta. Opetuksessa on noudatettava Liikenne- ja viestintäviraston vahvistamaa jatkokoulutuksen koulutusohjelmaa.

Jatkokoulutuksen määrä on 35 tuntia viiden vuoden jaksoissa. Jatkokoulutuksen suorittamisesta on annettava todistus. Jos jatkokoulutus annetaan useammassa jaksossa, todistus on annettava jatkokoulutuksen jaksosta, johon sisältyy vähintään seitsemän tuntia opetusta.

Jatkokoulutus on suoritettava tämän lain mukaisesti, jos kuljettajan vakinainen asuinpaikka on Suomessa tai jos hän työskentelee Suomessa.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä jatkokoulutuksen sisällöstä, muun unionin lainsäädännössä edellytetyn koulutuksen hyväksi lukemisesta jatkokoulutuksessa, jatkokoulutuksen suorittamisen ajankohdasta ja toteutuksesta sekä muista jatkokoulutukseen liittyvistä vaatimuksista.

38 §

Kuorma- ja linja-autonkuljettajan ammattipätevyyttä koskevien asiakirjojen säilyttäminen

Koulutuskeskuksen on pidettävä kirjaa oppilaista ja heille annetusta opetuksesta, opetuksessa käytetyistä ajoneuvoista, opetustavasta sekä opetuksesta annetuista opetustodistuksista. Kokeita järjestävän on säilytettävä koetta tai kokeen osia koskevat tiedot kokeen järjestämisestä ja kokeen suorittaneista. Koulutuskeskuksen tai kokeenjärjestäjän on säilytettävä koulutuksen tai kokeen järjestämistä ja koulutuksen tai kokeen suorittaneita koskevat tiedot koulutuksen tai kokeen suorittamisvuotta seuraavan kuuden kalenterivuoden ajan, minkä jälkeen suorittajia koskevat tiedot on hävitettävä. Tietoja saadaan luovuttaa hakemusasian käsittelemiseksi ammattipätevyyskortin ja ajokorttiluvan myöntäjälle. Liikenne- ja viestintävirasto luovuttaa tietoja myönnettyistä tai peruutetuista CAP-todistuksista muiden jäsenvaltioiden viranomaisille valvontatarkoituksia varten.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20~~20~~ .

2.

Laki

ajokorttilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ajokorttilain (386/2011) 2 ja 5 §, 6 §:n 3 momentin 2 kohdan suomenkielinen sanamuoto, 9 §:n 2 momentti, 17 §, 30 §:n 1 momentti, 42 §:n 3 momentin 3 kohta sekä 81 §:n 4 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 2 §, 9 §:n 2 momentti, 42 §:n 3 momentin 3 kohta laissa 387/2018, 5 § osaksi laeissa 1081/2012, 387/2018 ja 372/2019, 6 §:n 3 momentti osaksi laissa 1081/2012 sekä 16 §:n 1 momentin johdantokappale, 17 § ja 30 §:n 1 momentti ja 81 §:n 4 momentti laissa 938/2018, seuraavasti:

2 §

Soveltamisalan raja

Tämän lain säännöksiä ajo-oikeudesta ja ajokortista sekä muusta ajettaessa mukana pidettävästä luvasta ja todistuksesta sovelletaan moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettamiseen tieliikenteen laissa (729/2018) tarkoitetulla tiellä.

Ajokorttia ei kuitenkaan vaadita kuljettaessa kävellen moottorikäyttöistä ajoneuvoa, joka myös on tarkoitettu kävellen kuljetettavaksi, taikka kaksi- tai kolmipyöräistä moottorikäyttöistä ajoneuvoa, jonka suurin rakenteellinen nopeus on enintään 25 kilometriä tunnissa ja jonka ajoneuvon valmistaja myös on määritellyt ajoneuvon suurimmaksi rakenteelliseksi nopeudeksi ajoneuvon hyväksynnän yhteydessä. Kaksi- tai kolmipyöräistä moottorikäyttöistä ajoneuvoa kuljettavan on oltava 15 vuotta täyttänyt.

Tämä laki ei koske ajokortin tai muun vastaavan luvan kelpoisuutta Ahvenanmaalla tai Ahvenanmaalla annettua ajokorttia ja sen kelpoisuutta muualla Suomessa, jollei toisin säädetä.

5 §

Ikävaatimukset

Vähimmäisikä ajokortin saamiseksi on:

- 1) AM-luokassa 15 vuotta;
- 2) A1-luokassa 16 vuotta;
- 3) A2-luokassa 18 vuotta;
- 4) A-luokassa 24 vuotta tai, jos henkilöllä on A2-luokan ajokortti, joka on ollut hänellä vähintään kahden vuoden ajan, 20 vuotta;
- 5) B- ja BE-luokassa 18 vuotta;
- 6) C1- ja C1E-luokassa 18 vuotta;

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2020 vp

7) C- ja CE-luokassa 21 vuotta tai, jos henkilöllä on muu kuin nopeutetulla perustason ammattipätevyyskoulutuksella saavutettu kuorma-auton kuljettajan perustason ammattipätevyys, 18 vuotta;

8) D1- ja D1E-luokassa 21 vuotta;

9) D- ja DE-luokassa:

a) 24 vuotta tai, jos henkilöllä on nopeutetulla perustason ammattipätevyyskoulutuksella saavutettu linja-autonkuljettajan perustason ammattipätevyys, 23 vuotta, tai jos henkilöllä on muu kuin nopeutetulla perustason ammattipätevyyskoulutuksella saavutettu linja-autonkuljettajan perustason ammattipätevyys, 21 vuotta; taikka

b) D-luokassa 18 vuotta, jos henkilö on suorittanut linja-autonkuljettajan tehtäviin valmistavan ammatillisen perustutkinnon ja hänellä on muu kuin nopeutetulla perustason ammattipätevyyskoulutuksella saavutettu linja-autonkuljettajan perustason ammattipätevyys;

10) T-luokassa 15 vuotta.

Edellä 1 momentin 7 ja 9 kohdassa tarkoitettua perustason ammattipätevyyttä ei C-, CE- ja D-luokan tutkinnon suorittamiseksi vaadita siltä, joka on liikenteen palveluista annetun lain 33 §:n 1 momentissa tarkoitettussa ammatillisessa koulutuksessa, johon sisältyy mainitun perustason ammattipätevyyden suorittaminen ja jolla on mainituissa 33 §:ssä tarkoitettu hyväksymisasiakirja. Ennen edellä tarkoitettua perustason ammattipätevyyden saavuttamista tässä momentissa tarkoitettu ajo-oikeus on voimassa vain hyväksymisasiakirjalla tehtävissä kuljetuksissa tai kun säädetty ikävaatimus muulla perusteella täyttyy.

Edellä 1 momentin 9 kohdan b alakohdassa säädetty ikävaatimus koskee myös D-luokan ajokortin saamista liikenteen palveluista annetun lain 33 §:ssä tarkoitettuja ajoja varten, jos kysymyksessä on mainituissa alakohdassa tarkoitettu ammatillinen perustutkinto ja opiskelijalla on muu kuin nopeutetulla perustason ammattipätevyyskoulutuksella saavutettu linja-autonkuljettajan perustason ammattipätevyys. D-luokan ajokortti on voimassa vain Suomessa ennen kuin haltija täyttää 9 kohdan a alakohdassa säädetyn ikävaatimuksen.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, C-luokan ajokortin vähimmäisikä on kuitenkin 18 vuotta ja D-luokan ajokortin 21 vuotta, jos kysymyksessä on ajoneuvon kuljettaminen liikenteen palveluista annetun lain 28 §:n 2 tai 3 kohdan mukaisesti pois lukien ajoneuvojen katsastamiseen liittyvät koeajot. Ajokortti on voimassa vain tässä momentissa tarkoitetuissa ajoissa Suomessa. Rajoitus merkitään ajokorttiin, ja se on voimassa siihen saakka, kunnes ajokortin luokkaa vastaavat vähimmäisikävaatimukset muuten täyttyvät.

A-luokkaan kuuluvan kolmipyörän kuljettamisen vähimmäisiästä säädetään 7 §:n 1 momentissa.

Edellä 1 momentin 5 kohdasta poiketen vähimmäisikä ajokortin saamiseksi B- ja BE-luokassa on 17 vuotta, jos kysymyksessä on henkilö, joka opiskelee ammatillisessa kuljettajakoulutuksessa, johon sisältyy kuorma- tai linja-auton ajo-oikeuden suorittaminen. Opiskelu on osoitettava oppilaitoksen antamalla todistuksella teoriakokeeseen tullessa. Ennen 1 momentin 5 kohdassa säädetyn vähimmäisiän saavuttamista ajo-oikeus oikeuttaa vain tässä momentissa tarkoitettuun opiskeluun liittyviin ajoihin.

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2020 vp

6 §

Ajo-oikeus

Lisäksi ajo-oikeutta koskevat seuraavat rajoitukset:

2) C- tai CE-luokan ajo-oikeutta ei ole, jos ajo-oikeuden haltija ei enää täytä 5 §:n 2 momentissa säädettyä vaatimusta ammatillisen perustutkinnon suorittamisen keskeytymisen johdosta eikä hänellä ole 5 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettua perustason ammattipätevyyttä, eikä D-luokan ajo-oikeutta ole, jos ajo-oikeuden haltija ei enää täytä 5 §:n 3 momentissa säädettyä vaatimusta ammatillisen perustutkinnon suorittamisen keskeytymisen johdosta;

9 §

Ajokorttiluvan hakeminen

Ajokorttilupa voidaan myöntää aikaisintaan vuotta ennen kuin hakija täyttää ajokortin luokkaa vastaavan ikävaatimuksen. B-luokan ajokorttilupa voidaan kuitenkin myöntää aikaisintaan kaksi vuotta ennen ikävaatimuksen täyttymistä. Edellä 7 §:n 4 momentissa tarkoitettua ajoneuvoyhdistelmän ajo-oikeutta varten ajokorttilupaa hakevalla on oltava B-luokan ajo-oikeus. Jos haetun ajokorttiluokan vähimmäisikävaatimus on alle 18 vuotta eikä hakija ole täyttänyt mainittua ikää, ajokortin saamiseksi vaaditaan huoltajan suostumus. Suostumus on edellytys kuljettajantutkinnon suorittamiseksi ja se koskee myös 5 §:n 5 momentissa tarkoitettuja ajokortin suorittajia.

17 §

Ajokortin terveysvaatimukset ryhmässä 1

Ryhmään 1 kuuluvia luokkia vastaavan ajokorttiluvan edellytyksenä on seuraavien terveysvaatimusten täyttäminen:

1) ajokorttiluvan hakijan näöntarkkuus on tarvittaessa korjaavia linssejä käyttäen molempien silmien yhteisnäkönä vähintään 0,5; jos hakija on menettänyt näön toisesta silmästä tai hän muuten käyttää ainoastaan toista silmää näköhavaintoja tehdessään, näöntarkkuuden on oltava vähintään 0,5 ja silmien tilan on täytynyt jatkua niin kauan, että hän on sopeutunut ainoastaan toisen silmän käyttämiseen;

2) hakijan näkökenttä täyttää ajokorteista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/126/EY, jäljempänä *ajokorttidirektiivi*, liitteessä III säädetyt näkökenttää koskevat vähimmäisvaatimukset niin, että näkökenttä ei heikennä olennaisesti hänen kykyään kuljettaa turvallisesti tähän ryhmään kuuluvaa ajoneuvoa;

3) hakijalla ei ole sellaista ajokorttidirektiivin liitteessä III mainittua vikaa, sairautta tai vammaa, joka olennaisesti heikentää hänen kykyään toimia tässä momentissa mainittuun luokkaan kuuluvan ajoneuvon kuljettajana taikka, jos hänellä on ajokykyyn vaikuttava vika, sairaus tai

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2020 vp

vamma, se ei heikennä olennaisesti hänen kykyään toimia automaattivaihteisen tai alkolukolla taikka erityisin ajohallintalaittein varustetun ajoneuvon kuljettajana.

Poiketen siitä, mitä ajokorttidirektiivin liitteen III kohdassa 12.6 säädetään pelkästään unenai-
kaisista epileptisiä kohtauksista, tulee terveysvaatimusten täyttymisessä arvioida unenaikaisia
epileptisiä kohtauksia samalla tavalla kuin valveaikaisia.

Erikoislääkäri voi erityisestä syystä poiketa lausunnossaan 1 momentin 2 kohdassa tarkoite-
tuista näkökenttää koskevista ajokorttidirektiivin vähimmäisvaatimuksista ja katsoa terveysvaa-
timusten täytyvän, jos ajokorttidirektiivin liitteessä III säädetty vaatimukset muutoin täyttyvät ja
tarvittaessa suoritettava ajokoe sitä puoltaa. Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkemmat
määräykset 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua näkökenttää koskevien vaatimusten täyttymises-
tä ja näkökenttävaatimuksista poikkeamisesta sekä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuja muita
terveysvaatimuksia koskevien vaatimusten täyttymisestä. Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa
tarkemmat määräykset terveysvaatimusten täyttymisen tutkimiseksi ja ajoterveyden arvioimisek-
si tehtävistä tarkastuksista ja niiden sisällöstä niin, että ajokorttidirektiivin ja liikenneturvallisuu-
den vaatimukset täyttyvät.

30 §

Ajokorttiluvan ja muun luvan raukeaminen sekä ajokortin hävittäminen

Ajokorttilupa raukeaa kolmen vuoden kuluttua ajokorttiluvan myöntämispäivästä siltä osin
kuin lupaan merkittyä luokkaa vastaavaa ajokorttia tai väliaikaista ajokorttia ei ole luovutettu.

42 §

Opetushuvan myöntämisen edellytykset ryhmän 1 ajokorttia varten

Hakijaa ei ole pidettävä henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan opetustehtävään sopivana, jos
hän on:

3) rikosrekisteriin tai sakkorekisteriin sisältyvien tietojen perusteella muutoin toiminnallaan
osoittanut olevansa ilmeisen sopimaton opetustehtävään.

81 §

Autokoulun valvonta

Autokoulussa on pidettävä kirjaa oppilaista ja heille annetusta opetuksesta, opetuksessa käyte-
tyistä ajoneuvoista, opetustavasta sekä opetuksesta annetuista opetustodistuksista. Autokoulun
on säilytettävä tässä momentissa tarkoitettu oppilaskirjanpito opetuksen järjestämisvuotta seuraav-
van kuuden kalenterivuoden ajan, minkä jälkeen oppilaskirjanpito on hävitettävä

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2020 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2020 .

Mitä 81 §:n 4 momentissa säädetään asiakirjojen säilytysajasta, sovelletaan myös ennen tämän lain voimaantuloa laadittuun oppilaskirjanpitoon.

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa tarkkaan kuorma- ja linja-autonkuljettajien ammattipätevyyksiä koskevien poikkeusten toimivuutta ja säännösten valvontaa varmistuen niiden käytännön toimivuuden sekä ryhtyy tarvittaessa toimiin poikkeusten täsmentämiseksi.

Helsingissä 4.6.2020

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Suna Kymäläinen sd
varapuheenjohtaja Ari Torniainen kesk
jäsen Pekka Aittakumpu kesk
jäsen Sandra Bergqvist r
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Janne Heikkinen kok
jäsen Juho Kautto vas
jäsen Johan Kvarnström sd
jäsen Joonas Könttä kesk
jäsen Sheikki Laakso ps
jäsen Matias Marttinen kok
jäsen Mirka Soinikoski vihr
jäsen Kari Tolvanen kok
varajäsen Riikka Slunga-Poutsalo ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker